

BEHÖVER EKONOMIN FLER PINNAR?

Hela västvärlden genomgår idag en ekonomisk kris, där decennier av civilisatoriska framsteg har rullats tillbaka. Läs Ali Esbatis krönika ur kommande numret av *Magasinet Arena* (Arena #6 2013).

Någon ses piska en dammig matta med en stor pinne.

Av detta drar man slutsatsen att stora pinnar lämpar sig väl för att rengöra dammiga ting, som säg, fönster. De flesta skulle uppfatta slutsatsen som galen.

Varför?

Rimligen för att vi vet tillräckligt om hur pinnar och fönster är beskaffade, för att dels se problemet med den specifika rengöringstekniken, dels kunna laborera med alternativa möjligheter att uppnå målet: ett rent fönster.

Liknelsen ovan presenteras av den brittiska ekonomen **Tony Lawson**. Han fortsätter: Låt oss nu se framför oss en situation där pinne-rengör-fönster-modellen testas upprepade gånger, med produktion av glasbitar som följd. Vad om slutsatsen då blir att man måste "försöka lite hårdare". Kanske har det varit fel fönster man har prövat med, kanske är man snart i mål. Anhängare av en sådan teori skulle onekligen kunna benämnas dogmatiker.

De skulle i varje fall inte få tjänstgöra som vaktmästare särskilt länge. Men detta är, konstaterar Lawson, dessvärre en fungerande analogi för tillståndet inom den samtida, ortodoxa nationalekonomin. Ja, utom detta med den sparkade vaktmästaren då.

Lawson skrev det här i mitten av 1990-talet. Sedan dess har ganska lite hänt. Det vill säga, när det gäller utgångspunkterna för den ekonomivetenskap som undervisas på universiteten, som dominerar den akademiska disciplinens kommandohöjder och som levererar premisser till politiska och administrativa beslut.

I verkligheten har ganska mycket hänt. Bland annat återkommande finans- och valutakriser runt om i världen, spekulativa "innovationer" som bidrog till att blåsa upp bubblor som spruckit och skvätt ned hundratals miljoner människor, pågående "krishanteringar" som puttar hela samhällen ned i långvarig fattigdom och stagnation.

Allt detta medan ledande ekonomer har skrivit ut recept byggda på fantasier om självkorrigerande marknader. Pinne möter fönster. Hela institutioner diskuterar swing-tekniker.

Jodå, ansatser till självvransakan har funnits. Och till och med internationella valutafonden **IMF** skrapar till exempel lite grann med foten i marken inför sina egna rekommendationer om att krisländer skulle ta sig ur krisen genom att aggressivt strypa aktiviteten i ekonomin.

Men grundläggande sett är nationalekonomins ortodoxi fortfarande i en tankebubbla.

Många inom andra vetenskapliga discipliner lyfter på ögonbrynen. Avfällingar inom ämnet ger ofta upp.

I samhällstoppen fortsätter en samhällsvetenskap där läroboksteorierna förkastar att det skulle finnas något sådant som ett samhälle. Där spökar idén om arbetslöshet som ett val av "fritid" framför jobb.

Den placerar det offentliga samtalet i en modellvärld där skatter och omfördelning i princip alltid hämmar effektivitet och dynamik, trots att detta inte materialiseras i verkligheten, snarare tvärtom.

Den driver fram system för styrning och kontroll inom offentliga verksamheter, där fiktiva priser och individuella incitament förväntas ge ett effektivt resursutnyttjande. Trots att så mycket fakta talar för att sakkunskap går förlorad, nödvändigt samarbete förhindras och kvalitet kommer på undantag. Av skäl som annan samhällsvetenskap forskning länge har sysselsatt sig med.

Hela västvärlden genomgår idag en ekonomisk kris, där decennier av civilisatoriska framsteg har rullats tillbaka.

Då är det inte en kvalificerad intellektuell och politisk debatt värdigt, att den samhällsvetenskap som i kraft av sitt namn ska säga oss något om denna kris, domineras av förvillande teorier och svag metodologi.

Vaktmästarna har haft ett alltför gott anställningskydd alltför länge.

Ali Esbati